NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
ILMIY AXBOROTNOMASI, [2026-9]
ISSN:2181-1458
ISSN:2181-0427

10.00.00-FILOLOGIYA
journal.namdu.uz
PHILOLOGICAL

UDK 821.512.133+821.111(73).09

HIKOYADA NUTQIY KOMPOZITSIYA (SHUKUR XOLMIRZAYEV VA JEK LONDON HIKOYALARI MISOLIDA)

Xasanova Umida Odiljon qizi
Namangan davlat universiteti 2-bosqich tayanch doktoranti
E-mail: khasanovaumida8@gmail.com

Annotatsiya: *Maqolada hikoya janrida nutqiy kompozitsiyaning tarkibi va badiiy vazifalari Shukur Xolmirzayev hamda Jek London hikoyalari misolida qiyosiy-tipologik jihatdan tadqiq etilgan. Muallif-hikoyachi nutqi, ko'chirma gap, ichki monolog va erkin o'zlashtirma nutqning hikoya kompozitsion bosqichlari bo'ylab almashinuvi tahlil qilingan. Natijalar Xolmirzayev hikoyalarida dialog va retrospektiv ishtirokchi-hikoyachi nutqi, London hikoyalarida esa tashqi nutq eng kam darajaga tushirilgan sharoitda hikoyachi ovozi bilan personaj ongining qorishuvi, ya'ni «sukut kompozitsiyasi» yetakchilik qilishini ko'rsatdi.*

Kalit so'zlar: *nutqiy kompozitsiya, hikoyachi, ko'chirma gap, ichki monolog, erkin o'zlashtirma nutq, nuqtai nazar, qiyosiy poetika, hikoya.*

РЕЧЕВАЯ КОМПОЗИЦИЯ В РАССКАЗЕ (НА ПРИМЕРЕ РАССКАЗОВ ШУКУРА ХОЛМИРЗАЕВА И ДЖЕКА ЛОНДОНА)

Аннотация: *В статье в сравнительно-типологическом аспекте исследуются состав и художественные функции речевой композиции рассказа на материале произведений Шукура Холмирзаева и Джека Лондона. Анализируется чередование речи повествователя, прямой речи, внутреннего монолога и несобственно-прямой речи на разных композиционных этапах рассказа. Установлено, что у Холмирзаева доминируют диалог и ретроспективная речь рассказчика-участника событий, тогда как у Лондона внешняя речь сведена к минимуму, а ведущую роль играет совмещение голоса повествователя и сознания героя – своеобразная «композиция молчания».*

Ключевые слова: *речевая композиция, повествователь, прямая речь, внутренний монолог, несобственно-прямая речь, точка зрения, сравнительная поэтика, рассказ.*

SPEECH COMPOSITION IN THE SHORT STORY (A CASE STUDY OF STORIES BY SHUKUR KHOLMIRZAEV AND JACK LONDON)

Abstract: *The article examines the structure and artistic functions of speech composition in the short story through a comparative-typological reading of stories by Shukur Kholmirzaev and Jack London. The alternation of narratorial speech, direct speech, interior monologue and free indirect discourse across the compositional stages of the story is analysed. The study shows that Kholmirzaev's stories are dominated by dialogue and by the retrospective voice of a participant narrator, whereas London reduces external speech to a minimum and builds a kind of «composition of silence» in which the narrator's voice merges with the character's consciousness.*

Keywords: *speech composition, narrator, direct speech, interior monologue, free indirect discourse, point of view, comparative poetics, short story.*

Kirish

Hikoya kichik hajmda katta hayotiy mazmunni sig'dirishga majbur bo'lgan janrdir. Shu bois unda har bir so'z, har bir gap kompozitsion yuk ko'taradi: qaysi o'rinda muallif so'zlaydi, qaysi o'rinda personajning o'ziga so'z beriladi, qayerda esa ikki ovoz bir-biriga qorishib ketadi – bularning barchasi asarning g'oyaviy-estetik ta'sirini belgilaydi. Adabiyotshunoslikda bu hodisa nutqiy kompozitsiya deb ataladi va u syujet hamda obrazlar tizimi bilan bir qatorda asar qurilishining mustaqil sathi sifatida qaraladi.

Nutqiy kompozitsiya masalasi XX asr filologiyasida turli maktablar tomonidan ishlangan. V.V. Vinogradov badiiy nutqni muallif obrazi atrofida uyushgan nutq tizimlarining murakkab birligi sifatida talqin qilgan [2]. M.M. Baxtin so'zni «boshqaning so'zi» bilan muloqot nuqtai nazaridan o'rganib, muallif va qahramon nutqi o'rtasidagi chegaralarning harakatchan ekanini ko'rsatgan [1]. B.A. Uspenskiy kompozitsiyani nuqtai nazarlar tizimi deb bilib, uning ichida frazeologik, ya'ni nutqiy sathni alohida ajratgan [3]. G'arb narratologiyasida J. Jenett hikoya qilish rejimi va ovoz kategoriyalarini [5], D. Kon personaj ongini taqdim etish usullarini [6], G. Lich va M. Short esa nutq hamda tafakkurni berish shkalasini [7] ishlab chiqqan.

O'zbek adabiyotshunosligida nutqiy kompozitsiya ko'proq asar kompozitsiyasi va badiiy nutq masalalari doirasida ko'rib chiqilgan. D. Quronov hikoya qiluvchi shakllari va muallif obrazi haqidagi qarashlarni tizimlashtirgan [9; 10], T.

Boboyev va I. Sultonov ishlarida ko‘chirma va o‘zlashtirma gapning badiiy vazifalariga e’tibor qaratilgan [11; 17]. Biroq o‘zbek va jahon hikoyachiligini aynan nutqiy kompozitsiya jihatidan qiyoslab o‘rganish hali yetarli darajada amalga oshirilmagan.

Shukur Xolmirzayev (1940–2005) Abdulla Qahhordan keyin o‘zbek hikoyachiligini yangi bosqichga ko‘targan adib sifatida e’tirof etiladi. Uning hikoyalarida Surxon vohasi koloriti, xalq so‘zlashuvi ohangi va qahramon ruhiyatining teran tahlili uyg‘unlashgan [12; 15]. Jek London (1876–1916) esa jahon novellistikasida «shimol hikoyalari» bilan tanilgan, inson irodasi va tabiat o‘rtasidagi qarama-qarshilikni o‘ta ixcham shaklda tasvirlagan yozuvchidir [13; 14]. Ikki adibni qiyoslash ular o‘rtasida genetik aloqa izlashdan emas, balki hikoya janrining umumiy kompozitsion imkoniyatlari turli milliy an’analarda qanday ro‘yobga chiqishini aniqlash ehtiyojidan kelib chiqadi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, so‘nggi yillarda o‘zbek adabiyotshunosligida milliy adabiyotni jahon adabiyoti kontekstida o‘rganishga qiziqish ortdi. Bunday tadqiqotlarda ko‘pincha mavzu, obraz va motivlar qiyoslanadi, asarning nutqiy qurilishi esa e’tibordan chetda qoladi. Holbuki aynan nutq shakllarining tanlanishi va joylashuvi yozuvchining olamni ko‘rish tarzini, kitobxon bilan qanday masofada muloqot qilishini ochib beradi. Shu ma’noda nutqiy kompozitsiya qiyosiy poetikaning eng nozik, ayni paytda eng ishonchli o‘lchovlaridan biridir.

Tadqiqot maqsadi – Shukur Xolmirzayev va Jek London hikoyalarida nutqiy kompozitsiyaning tarkibiy birliklari, ularning kompozitsion bosqichlar bo‘ylab joylashuvi va badiiy vazifalarini qiyosiy aniqlash.

Materiallar va metodlar

Tadqiqot materiali sifatida Shukur Xolmirzayevning «O‘zbeklar», «O‘zbek xarakteri», «Bandi burgut» hikoyalari [12] hamda Jek Londonning «To Build a Fire» («Gulxan yoqish», 1908), «Love of Life» («Hayotga muhabbat», 1905) va «The Law of Life» («Hayot qonuni», 1901) hikoyalari [13] tanlab olindi. Tanlovda hikoyalarning har ikki adib ijodidagi o‘rni, tadqiqotchilar tomonidan ko‘p tilga olinishi va nutqiy tuzilishdagi farqlarning yaqqol ko‘rinishi inobatga olindi. London hikoyalari ingliz tilidagi asl matn asosida tahlil qilindi.

Metodologik asos sifatida qiyosiy-tipologik, struktur-semantik va narratologik tahlil usullaridan foydalanildi. Matn nutqiy segmentlarga ajratilib, har bir segment to‘rt asosiy nutq shakliga – muallif-hikoyachi nutqi, ko‘chirma gap (dialog va replikalar), ichki monolog hamda o‘zlashtirma va erkin o‘zlashtirma nutqqa biriktirildi. Bunda G. Lich va M. Short taklif etgan nutq va tafakkurni berish shkalasi [7], B.A. Uspenskiyning nuqtai nazar sathlari haqidagi qarashlari [3] hamda V. Shmidning hikoyachi matni va personaj matni interferensiyasi konsepsiyasi [4] tayanch bo‘ldi. Hikoyaning kompozitsion bosqichlari an’anaviy besh bosqichli sxema bo‘yicha ajratildi va U. Labovning og‘zaki hikoya tuzilishi haqidagi modeli [16] bilan solishtirib aniqlashtirildi.

Har bir nutq shaklining hikoyadagi salmog‘i va hikoyaning besh kompozitsion bosqichidagi (ekspozitsiya, tugun, voqea rivoji, kulminatsiya, yechim) faolligi besh ballik ekspert shkalasida baholandi: 1 – deyarli uchramaydi, 2 – epizodik, 3 – sezilarli, 4 – yetakchi shakllardan biri, 5 – hukmron. Har bir adib uchun uchta hikoya bo‘yicha olingan baholarning o‘rtacha qiymati hisoblandi. Bu baholar so‘zma-so‘z miqdoriy hisob emas, balki tahlil natijalarini umumlashtiruvchi sifat ko‘rsatkichlari sifatida talqin etiladi.

Natijalar

Tahlil nutqiy kompozitsiya har ikki adib hikoyalarida bir xil birliklardan tashkil topishini, biroq ularning nisbati va kompozitsion vazifasi keskin farqlanishini ko‘rsatdi. Tadqiqotda tayanilgan asosiy birliklar va ularning vazifalari 1-jadvalda umumlashtirildi.

1-jadval

Hikoya nutqiy kompozitsiyasining asosiy birliklari

Nutq shakli	Tavsifi	Hikoyadagi asosiy vazifasi
Muallif-hikoyachi nutqi	**Voqeani tashqaridan yoki ishtirokchi sifatida bayon etuvchi ovoz**	**Makon va zamonni belgilash, baho berish, kompozitsion ramka yaratish**
Ko‘chirma gap (dialog)	**Personaj so‘zining aynan berilishi**	**Xarakterni nutq orqali ochish, sahnaviylik, ziddiyatni keskinlashtirish**
Ichki monolog	**Personaj tafakkurining birinchi shaxsda berilishi**	**Ruhiy holatni bevosita ko‘rsatish, qaror pallasini ifodalash**
O‘zlashtirma va erkin o‘zlashtirma nutq	**Personaj so‘zi yoki fikrining hikoyachi nutqiga singdirilishi**	**Ikki nuqtai nazarni qo‘shish, kinoya va hamdardlikni bir vaqtda ifodalash**

Shukur Xolmirzayev hikoyalarida nutqiy kompozitsiyaning markazida dialog turadi. Adib personajni ko‘proq uning so‘zi orqali tanitadi: qahramonning qisqa, ba’zan chala qolgan replikalari, sheva unsurlari va xalq iboralari uning ijtimoiy kelib chiqishi, fe’l-atvori va ayni damdagi ruhiy holatini muallif izohisiz ko‘rsatadi. «O‘zbeklar» hikoyasida bola Abduqodirning Eshimboy haqidagi soddadil gapi – orden bilan qo‘y soni o‘rtasidagi taqqosi – jamiyatdagi qadriyatlar nomutanosibligini kattalar nutqidan ko‘ra keskinroq ochib beradi. Bu o‘rinda dialog shunchaki ma’lumot berish vositasi emas, balki ijtimoiy baholash vositasiga aylanadi.

Xolmirzayev hikoyalarida muallif-hikoyachi nutqi ko‘pincha birinchi shaxsdagi ishtirokchi-hikoyachi shaklini oladi. «O‘zbeklar»da Ergash voqealarni yillar o‘tib eslaydi, shu sababli uning nutqida ikki vaqt qatlami – voqea sodir bo‘lgan payt

va eslash payti – doimo yonma-yon turadi. Hikoyachining «Lekin buni tan olmas edik. Qanday ablah ekanmiz!» degan iqrori aynan shu ikki qatlam tutashgan nuqtada paydo bo‘ladi: o‘tmishdagi o‘smir nuqtai nazari hozirgi kattalar bahosi bilan almashinadi. Natijada retrospektiv hikoyachi nutqi kompozitsion ramka vazifasini o‘taydi va hikoyaga axloqiy o‘zini o‘zi taftish etish ruhini beradi.

Jek London hikoyalarida manzara boshqacha. «To Build a Fire» hikoyasida dialog deyarli yo‘q: qahramonning ismi ham aytilmaydi, uning yagona hamrohi it bo‘lib, u bilan ham so‘z almashilmaydi. Tashqi nutq o‘rnini hikoyachining sovuq, xolis bayoni egallaydi, biroq bu bayon ichida qahramonning fikrlari erkin o‘zlashtirma nutq shaklida tez-tez yuzaga chiqadi. Hikoyachi qahramonda tasavvur yetishmasligini ochiq baholaydi, keyingi gaplarda esa uning o‘ziga bo‘lgan ishonchi go‘yo uning o‘z ichki ovozi bilan beriladi. Shu tariqa London ikki nuqtai nazarni bir nutq oqimida to‘qnashtiradi va kitobxon fojiani qahramondan oldinroq anglaydi.

«Love of Life» hikoyasida tashqi nutq bir necha replika bilan cheklanadi: hamrohi tashlab ketgan qahramonning chaqirig‘i javobsiz qoladi va shu lahzadan boshlab hikoya deyarli butunlay jim ong tasviriga ko‘chadi. «The Law of Life» hikoyasida esa qariya Koskushning qabila ketgandan keyingi xotiralari ichki monolog va erkin o‘zlashtirma nutq orqali beriladi; tashqi olam tovushlari – chanalarning uzoqlashishi, bo‘rilarning yaqinlashishi – personaj ongi orqali sezilgan holda bayon qilinadi. Bu holat London qahramonlarining ichki dunyosi tashqi so‘z orqali emas, balki harakat va sezgi orqali ochilishini ko‘rsatadi.

Hikoyaning boshlanishi va yakuni nutqiy kompozitsiyaning eng sezgir nuqtalari hisoblanadi. Xolmirzayev hikoyalari ko‘pincha hikoyachining eslash ohangidagi bayoni yoki birdaniga boshlanadigan jonli sahna bilan ochiladi; birinchi sahifadayoq personajlar so‘zga kiradi va kitobxon muhitga ularning nutqi orqali kirib boradi. Yakunda esa so‘z yana hikoyachiga qaytadi va voqeaga uning bahosi bilan nuqta qo‘yiladi. London hikoyalari aksincha, tabiat manzarasi bilan boshlanadi: «To Build a Fire» sovuq, quyoshsiz kunning tasviri bilan ochiladi va bu tasvir butun hikoya davomida kompozitsion fon bo‘lib qoladi. Hikoya finalida esa nuqtai nazar kutilmaganda itga ko‘chadi – u egasini tashlab, olov va odamlar bor lager tomon yo‘l oladi. Inson ovozi so‘ngan joyda tabiatning befarq mantiqi so‘zga kiradi.

Xolmirzayev hikoyalarida personaj nutqining individuallashuvi ham alohida e’tiborga loyiq. Har bir qahramon o‘z so‘z boyligi, gap qurilishi va ohangi bilan ajralib turadi: keksa odamlar nutqida maqol va ibora ko‘p, yoshlar nutqi esa qisqa va keskin, sheva unsurlari esa voqea joyini aniq belgilaydi. Shu tariqa nutqiy tavsif portret va manzara tasvirining o‘rnini qisman egallaydi. Ikki adib hikoyalaridagi nutqiy kompozitsiya parametrlari 2-jadvalda qiyoslandi.

2-jadval

Shukur Xolmirzayev va Jek London hikoyalarida nutqiy kompozitsiya parametrlari

Parametr	Shukur Xolmirzayev	Jek London
Yetakchi nutq shakli	**Ko‘chirma gap (dialog), ishtirokchi-hikoyachi nutqi**	**Muallif-hikoyachi nutqi, erkin o‘zlashtirma nutq**
Hikoyachi turi	**Ko‘pincha birinchi shaxsdagi retrospektiv ishtirokchi**	**Uchinchi shaxsdagi, hamma narsadan xabardor, ammo personaj ongiga yaqin turuvchi**
Dialogning vazifasi	**Xarakter va ijtimoiy muhitni ochish, ziddiyatni sahnaga chiqarish**	**Eng kam darajada; yolg‘izlikni bo‘rttiruvchi javobsiz chaqiriq**
Ichki nutq	**Qisqa ichki monolog, ko‘pincha hikoyachi bahosi bilan almashadi**	**Erkin o‘zlashtirma nutq orqali ong oqimiga yaqin uzluksiz tasvir**
Nutqning milliy-hududiy belgilari	**Sheva, xalq iboralari, Surxon vohasi koloriti**	**Shimol ovchilari va oltin qidiruvchilar leksikasi, kasbiy atamalar**
Kompozitsion ramka	**Eslash paytidagi hikoyachi bahosi**	**Tabiatning befarq «ovozi» – sovuq va sukunat**
Kulminatsiyada nutq	**Dialog keskinlashadi yoki hikoyachi iqrori bilan yakunlanadi**	**Tashqi nutq to‘la o‘chadi, ong tasviri hukmron bo‘ladi**

Nutq shakllarining salmog‘i bo‘yicha ekspert baholari 1-rasmda keltirildi. Ko‘rinib turibdiki, Xolmirzayev hikoyalarida ko‘chirma gap (4,5 ball) hamda sheva va so‘zlashuv unsurlari (4,4 ball) yetakchilik qiladi. London hikoyalarida esa ko‘chirma gap eng past bahoga ega (1,5 ball), muallif-hikoyachi nutqi (4,8 ball) va erkin o‘zlashtirma nutq (4,3 ball) esa eng yuqori ko‘rsatkichni beradi.

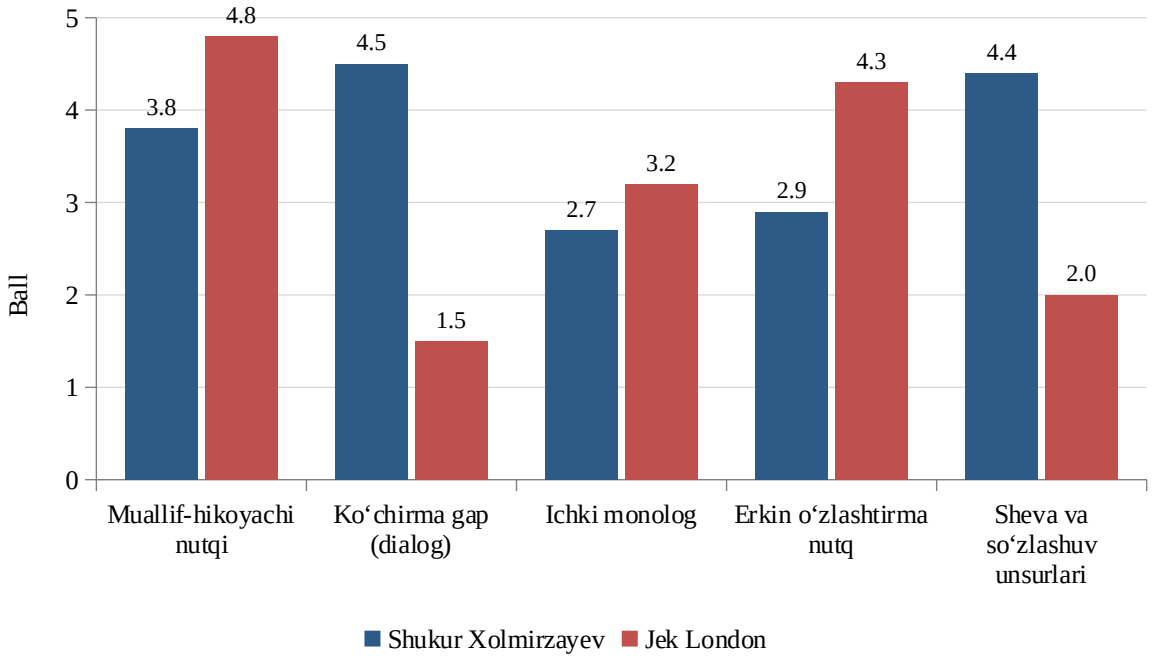

1-rasm. Nutq shakllarining hikoyadagi salmog‘i (5 ballik ekspert shkalasi, muallif tahlili asosida)

Nutqiy faollikning kompozitsion bosqichlar bo‘ylab o‘zgarishi 2-rasmda aks etgan. Xolmirzayev hikoyalarida dialog faolligi tugun va voqea rivoji bosqichida o‘sib, kulminatsiyada eng yuqori nuqtaga chiqadi (4,6 ball), yechimda esa hikoyachi bahosiga o‘rin bo‘shatadi. London hikoyalarida dialog ekspozitsiyada qisqa ko‘rinib, keyin keskin pasayadi va kulminatsiyada eng past darajaga tushadi (1,0 ball); aksincha, ong tasviri aynan shu bosqichda eng yuqori qiymatga (4,8 ball) erishadi.

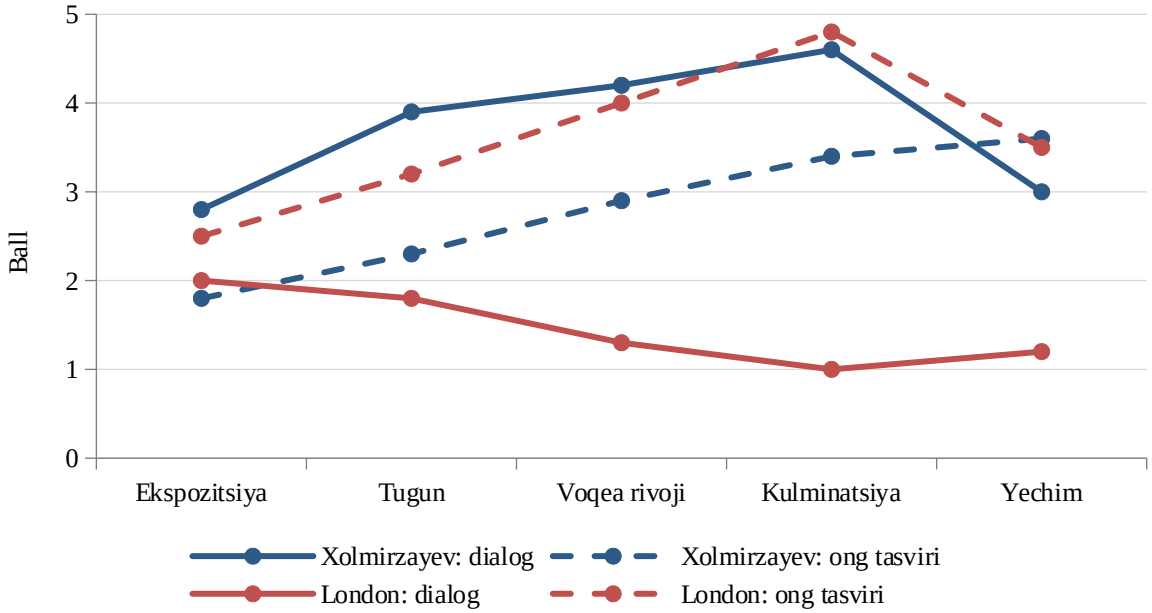

2-rasm. Dialog va ong tasvirining kompozitsion bosqichlar bo‘ylab faolligi (5 ballik ekspert shkalasi)

Muhokama

Olingan natijalar nutqiy kompozitsiyani hikoyaning g‘oyaviy markazi bilan uzviy bog‘lab talqin qilish imkonini beradi. Xolmirzayevda inson, eng avvalo, ijtimoiy muhit ichidagi shaxs sifatida ko‘rinadi, uni tanitishning eng tabiiy yo‘li esa boshqalar bilan so‘zlashuvidir. Shu bois dialog adib hikoyalarida nafaqat sahnaviylik, balki milliy xarakterni ochish vazifasini ham bajaradi. Bu xususiyat Abdulla Qahhor an’anasiga – lo‘nda replika orqali xarakter yaratish tamoyiliga borib taqaladi, biroq Xolmirzayevda u retrospektiv hikoyachining axloqiy mushohadasi bilan boyitilgan.

London qahramoni esa ko‘pincha jamiyatdan uzilgan, tabiat bilan yuzma-yuz qolgan inson. Bunday vaziyatda dialog o‘z-o‘zidan imkonsiz bo‘lib qoladi va nutqiy kompozitsiya sukut atrofida quriladi. M.M. Baxtin ta’kidlaganidek, so‘z hamisha boshqa so‘zga qaratilgan bo‘ladi [1]; London qahramonining so‘zi esa javobsiz qoladi va bu yolg‘izlik fojiasini kompozitsiya darajasida ifodalaydi. Erkin o‘zlashtirma nutq bu yerda D. Kon ta’riflagan «shaffof ong» samarasini yuzaga keltiradi [6]: kitobxon personaj tafakkurini ichdan kuzatadi, ayni paytda hikoyachining kinoyali masofasini ham his qilib turadi. M. Fludernik ham bunday nutqni hikoyachi va personaj ovozlarini bir paytda eshittiruvchi «ikki ovozli» shakl sifatida baholaydi [8].

Ikki adib nutqiy kompozitsiyasidagi farqlar faqat individual uslub bilan emas, balki adabiy an'analar bilan ham bog'liq. O'zbek nasrida og'zaki hikoyachilik, xalq dostonlari va latifalaridan kelgan «aytib berish» ohangi kuchli; bu ohang Xolmirzayevning ishtirokchi-hikoyachisida yangicha shaklda yashaydi. Amerika novellistikasida esa XIX asr oxiri va XX asr boshlarida naturalizm ta'sirida xolis bayon va ong tasviri uyg'unlashgan bo'lib, London hikoyalarida bu ikki tamoyil bir nutq oqimida birlashadi [14]. Shu bilan birga, ikki adibning muhim umumiy jihati ham bor: har ikkisida kulminatsiya lahzasida nutqiy muvozanat buziladi – yo dialog keskinlashadi, yo tashqi nutq butunlay o'chadi. Bu holat hikoya janrining umumiy qonuniyatlaridan biri ekanini ko'rsatadi.

G. Lich va M. Short shkalasi nuqtai nazaridan qaraganda, ikki adib nutqiy spektrning qarama-qarshi qutblariga yaqin turadi [7]. Xolmirzayev ko'proq «aynan berilgan nutq» qutbiga intiladi: personaj so'zi hikoyachi aralashuvisiz yangraydi, baho esa keyinroq, eslash payti orqali beriladi. London esa «erkin berilgan tafakkur» qutbida ishlaydi: personaj fikri hikoyachi gapiga singib ketadi va ularni bir-biridan ajratish ko'pincha imkonsiz bo'ladi. Birinchi yo'l kitobxonni voqeaning guvohiga, ikkinchisi esa qahramon bilan birga yashovchi ishtirokchiga aylantiradi. Har ikki yo'l ham kitobxon bilan muallif o'rtasidagi masofani boshqarishning o'ziga xos usuli bo'lib, ular orasida qadr-qimmat jihatidan farq yo'q – farq faqat badiiy vazifada.

Tadqiqotning ayrim cheklovlari ham bor. Tanlangan hikoyalar soni har ikki adib ijodining to'liq manzarasini bermaydi, ekspert baholari esa sifat ko'rsatkichi bo'lib, ularni korpus asosidagi miqdoriy hisob bilan to'ldirish maqsadga muvofiq. Kelgusida Xolmirzayev hikoyalarining rus va ingliz tillaridagi tarjimalarida nutqiy kompozitsiya qay darajada saqlanishini o'rganish ham istiqbolli yo'nalish hisoblanadi. Tadqiqot natijalari oliy ta'limda adabiyot nazariyasi, qiyosiy adabiyotshunoslik va badiiy matn tahlili mashg'ulotlarida qo'llanishi mumkin.

Xulosa

1. Nutqiy kompozitsiya hikoya qurilishining mustaqil sathi bo'lib, muallif-hikoyachi nutqi, ko'chirma gap, ichki monolog va erkin o'zlashtirma nutqning nisbati hamda joylashuvi orqali asarning g'oyaviy markazini shakllantiradi.

2. Shukur Xolmirzayev hikoyalarida dialog va retrospektiv ishtirokchi-hikoyachi nutqi yetakchilik qiladi; ular milliy xarakter va ijtimoiy muhitni ochish, hikoyachining axloqiy o'zini o'zi taftish etishini ifodalash vazifasini bajaradi.

3. Jek London hikoyalarida tashqi nutq eng kam darajaga tushirilib, hikoyachi va personaj ongi erkin o'zlashtirma nutq orqali qorishadi; bu «sukut kompozitsiyasi» inson va tabiat to'qnashuvidagi yolg'izlik fojiasini ifodalaydi. Ikki adibda ham kulminatsiya nutqiy muvozanatning buzilishi bilan belgilanishi hikoya janrining umumiy qonuniyatini tasdiqlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Бахтин М.М. Вопросы литературы и эстетики. – М.: Художественная литература, 1975. – 504 с.
2. Виноградов В.В. О теории художественной речи. – М.: Высшая школа, 1971. – 240 с.
3. Успенский Б.А. Поэтика композиции. – М.: Искусство, 1970. – 225 с.
4. Шмид В. Нарратология. – М.: Языки славянской культуры, 2003. – 312 с.
5. Genette G. Narrative Discourse: An Essay in Method. – Ithaca: Cornell University Press, 1980. – 285 p.
6. Cohn D. Transparent Minds: Narrative Modes for Presenting Consciousness in Fiction. – Princeton: Princeton University Press, 1978. – 331 p.
7. Leech G., Short M. Style in Fiction: A Linguistic Introduction to English Fictional Prose. 2nd ed. – Harlow: Pearson Longman, 2007. – 404 p.
8. Fludernik M. An Introduction to Narratology. – London; New York: Routledge, 2009. – 190 p.
9. Quronov D. Adabiyot nazariyasi asoslari. – Toshkent: Navoiy universiteti, 2018. – 480 b.
10. Quronov D., Mamajonov Z., Sheraliyeva M. Adabiyotshunoslik lug'ati. – Toshkent: Akademnashr, 2010. – 400 b.
11. Boboyev T. Adabiyotshunoslik asoslari. – Toshkent: O'zbekiston, 2002. – 560 b.
12. Xolmirzayev Sh. Tanlangan asarlar. 3 jildlik. 1-jild: Hikoyalar. – Toshkent: Sharq, 2003. – 448 b.
13. London J. The Complete Short Stories of Jack London. Vol. 1–3 / Ed. by E. Labor, R.C. Leitz III, I.M. Shepard. – Stanford: Stanford University Press, 1993.
14. Labor E., Reesman J.C. Jack London. Revised edition. – New York: Twayne Publishers, 1994. – 182 p.
15. Hamidova M.O. Nasriy asarlarda qahramonga munosabat // Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi. – 2025. – № 5.
16. Labov W. Language in the Inner City: Studies in the Black English Vernacular. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1972. – 412 p.
17. Sultonov I. Adabiyot nazariyasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2005. – 408 b.